

CSALÁDI KÖR

SZÉPIRODALMI HETILAP.

M. N. MŰZEUM KÖNYVTÁRA
Hírlap-Könyvtár
Növedéknapló
1901. év 661. sz.

SZERKESZTI ÉS KIADJA :
KONCZ ÁKOS

ELŐFIZETÉSI ÁRAK :

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre
postán küldve:

Egész évre 12 korona.
Fél évre 6 »
Negyed évre 3 »

— — — — —
Egyes szám ára 30 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debreczen, Kossuth-utca 14. sz.

Báli toilettek
 tisztítása
 Hrabéczy Antal
kifőgástalannal
kelmefestő és vegytisztító intézetében
Debreczen, Széchenyi-utca 42.

CSALÁDI KÖR

SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkeszti és kiadja:
KONCZ ÁKOS.

Munkatársak: Bak-nyí Samu dr., Bal-gál Imre, Bartha Béla dr., Be-edeek János dr., Bárs-ny István, Csiky Lajos, Csulak Lajos, Dicsőfi József, Dóczy József, Drumár János, Ferenczy Gyula dr., Fluck Jolán, Gulyás István dr., H-jdu József, Hegyi Jenő, Illyés Bálint, Jablonczay Kálmán, Járóssy Lajos, Kárem, Kardos Albert dr., Komlóssy Miklós, Kocsis Ákosné, Könyves Tóth Kálmán, Király Gyula, Kun Béla, Lovassy Ádám, Lovász János, Pallaghy Gyula, Rákosi Viktor (Sipulusz), Szávay Gyula, Szomaházy István, Tomórkény István, Tüdős János dr., Vargha Gyula dr., Vattay Géza, Vértesi Gyula, Vértesi Arnold, Zoltay Lajos.

JÖVEL SZÉP TERMÉSZET.

Itt vagy tehát ismét te szép tavasz mosolygó arczoddal! Hosszas harc után legyőzted a zord tél hidegét és csókodra leolvadt a földről a hóköpeny. Eltűnt a fojtó köd, a szemet bántó sötétség s helyébe napsugár melengeti a kihült földet. Itt-ótt már madárdal is hallik, az ibolya bár félve — zöld takarója alatt, kinyitja kis kelyhét a déli napsugárnak és illatával megtölti a levegőt. Az emberek is vidámabbak. A szántó-vető vigan pattogatja ostorát s tele tüdővel szívja be a jó levegőt, melyet annyira nélkülözött a ködös napokban. Nemso-kára furulyaszót is hallunk künn a Hortobágyon s a pásztortüzek mellett folyik a mese eltűnt szép időkről az öreg számadó szájából. A tágas téreken gyermekek lapdáznak s kipirult arczeal örülnek a szép tavasznak, mely felszabadította őket a szoba levegőjéből. A fecske madár is megindult a déli partokról s maholnap itt lesz, felkeresi elhagyott fészket, puha tollával kibéleli azt, hogy nyugodtan és boldogan élje abba szerelme napjait és felnevelhesse kicsinyeit, melyeknek életet nem idegenben ad, hanem itthon, a hol epedve, örömmel lesi az egész ház az ő visszatértét.

Üdvözöllek én is téged szép tavasz! Jöved teled az én szívemet is új erővel tölti el. Mosolygásod derűt fakaszt a lelkemben, ébredésed engem is munkára serkent és imára készlet.

Szent természet, hadd boruljak kebledre, Te vagy az élet, te vagy a feltámadás. Megtanítsz himni, remélni és szeretni. Megtanítsz himni az örök életben, megtanítsz arra, hogy a halál után

is van élet, van feltámadás. Midőn eljő a tél, te is felöltöd hófehér halotti lepledet, de a tavasz enyhe fuvalmára ifjan támadsz életre, virágzásra. Megtanítsz remélni abban, hogy e nagy világ egyetemben az elmulasztásból új élet támad s a hervadás csak virágzás. Megtanítsz szeretni. Szeretni a legfőbb lényt, ki a megszámlálhatatlan égi testeket bölcs kezével vezeti s a hóval takart föld szívéből tavaszkor ismét virágot fakaszt.

Jól esik ez a hit, ez a remény, ez a szeretet a mi lelkünknek. Az első fáklya az élet viharai-ban, a másik örömforrás bajainkban, a harmadik bus és vidám napjaink megszentelője. Erőt ad a hit, világosságot a remény, melegséget a szeretet. Az első véd, a második biztat, a harmadik áld s a három együttvéve boldoggá tesz.

Jöjj tehát te hitre, reménységre és szeretetre oktató enyhe tavasz. Fényes arczod régen várjuk s most, hogy eljöttél forró szívvel köszöntünk. Alakíts át bennünket s vidám -ugaradból küldj egy keveset a mi szívünkre, hogy legyen abban szín és melegség, mert az élet küzdelmei szívünk hevét lehűtik és mint a nagy természetnek az ébredés, úgy nekünk is jólesik a friss tavaszi levegő enyhe melege, színe és illata.

És az ébredő szent természet láttára emeljük fel szemünket a Mindenhatóhoz, ki a csillogó hópelyheket eloszlatja a tavaszi nap vidám sugarával és a természet ébredésével megtanít bennünket himni az örökben, a halhatatlanságban . . .

Összeomlott világ.

Írta: Kóncz Ákos.

... És vévén Diodor atya breviariumát, lassú léptekkel haladt a klostrom kertje felé, hogy elmélkedő lelke csöndben, a virágos fák alatt nyugodtan beszélgethessen az Istennel ...

Diodor atya sokszor megtette kis czellájából ezt az utat negyvenhét év alatt. Azóta ében-fekete haja ezüstös fehérre változott. Lelkének elvesztett nyugalomát azonban megtalálta azon a napon, midőn egy felszázaddal ezelőtt lemondott a világról ... Szelíd derű ömlött el azóta vonásain, a szenvedélyeket nem engedte arezára kiülni, hanem betemette azokat lelkébe ...

Lelke tiszta volt, mint a tengerszem, melynek mélységétől nem lehet látni háborgását ... Keveset beszélt, de a mit beszélt, attól a szenvedő lelkek felüdültek ... Tanított, elmélkedett és imádkozott, s ami kevés szabad ideje volt, kis virágai között töltötte, örülve a bimbófakadásnak, megsíratva egy-egy rózsaszírom hervadását ...

Diodor atya böles ember volt ... Az írásból és szentek életéből merítette a bölcsességet ... Gyakran egész éjjeleket olvasott s midőn az őskeresztység egy-egy hősenek élettörténetét lapozgatá, halvány arca kigyult és fellobogott azon a régi láng, mely el volt fojtva a férfi akarat ereje által ...

Diodor atya akkor szeretett volna élni a szent hajdanban ... Úgy hitte, hogy boldog volt volna, ha a szent eszméért meghal, azért az eszméért, mely édessé tette a fájdalmat, gyönyörre a kínos halált ... Azoknak csillagkoszorút tettek az angyalok fejükre s kiomló vérük párája az Istenhez szállt, míg az ő háborgó lelkét a lemondás szigorú aszkétaköntösebe zárta s nem tudott meghalni ... Negyvenhét évig hordozta a tört lelkében, főséges nyugalmat parancsolva magára, nehogy valaki előtt elárulja azt, hogy egy felszázaddal ezelőtt megtört szívével, vesztett boldogságával és rombadőlt reményeivel idemenekült a klostrom hideg falai közé ...

Negyvenhét évnek egyhangú csöndessége a lemondás, a távolság a nagy világ zajától átformálta Diodor atya szívét. Mindent kivetett emlékezetéből, csak egyetlen egy képét nem, melyet ott őrzött lelke legmélyén ... Hiszen volt idő, mikor ő nagyon boldog volt, mikor ifjú szíve egész hevével szeretett egy lényt, kinek áldás volt tekintete, üdv a mosolya, imádság a beszéde ...

Régen, régen volt ez a boldog idő ... Akkor még szépnak találta azt a világot, melyet most gyönyörrel hagyta ott, mind amily buzgósággal imádkozott akkor minden perezéért. Akkor tele volt a szíve reménnyel, a lelke boldogsággal s a szerelem napsugarától nem látta ama felhőket, melyek oly hamar beborítják az édes nyugalom és megelegedés tiszta égboltját ...

Ott állt az üdvösség kapuja előtt, de irigykedett rá a világ, mert a legszebb menyasszony neki jutott ... És ott, majdnem a templom küszöbén tört össze a boldogsága s neki nem maradt egyéb elvesztett édenéből, mint a fájó emlékezet, a szív gyásza, bánata, keserve, mely kínosabb a halálnál ... Boldogságának virága elhervadt s bár hervadását kétségbeesetten védelmezte a szív hármas nagyhatalmával, szeretetével, könnyeivel és imádsággal, odafenn másképpen volt elhatározva s Ilonka menyasszonyi koszorúja a koporsóba lett temetve.

És ezen gondolatoknál Diodor atya óvatosan kiveszi rejtékéből azt a kis arcképet, mely kincseiből

megmaradt. Nézi-nézi és köny gyülemlik szemeibe. A rejtett, bezárt keserűség kitör, az eltemetett élet-boldogság gondolata megrázza a magányban egedezett szerzetes szívét s miko a fájdalom vihara kitombolja magát lelkében, erőtlenül hull alá s csak a tavaszi szellő lágy fuvalmára tér magához ...

*

Negyvennyolcz évvel ezelőtt dobogó szívvel nyitott be Szováthy Jenő a monostori kastélyba, hol a büszke nagyúr, Szerdahelyi Dienes lakott. Mint régi barátja, a háznak ismerte annak minden zege-zugát, s gazdájának különös szokásait. Tudta, hogy jaj annak, ki a vén olygareha délutáni álmát zavarni meri és éppen azért egyenesen a kert felé tartott, melynek százados fáihoz anyai gyermek-emlék, édes ábránd és bohókás örömök kötődtek ... Sietve ment tehát végig a kavicsos elhagyott udvaron és benyitott a tágas parkba, honnan ezüst esengésű kacagás hallatszott ...

Nem esalódott ... Ilonka ott ült édes anyja mellett s a mint Jenőt meglátta, kipirult arccal futott elébe, egyenkint hullatva el kis kötőjéből a szebbnél-szebb rózsákat. A jó anya édes boldogsággal nézte, a mint a két fiatal lélek megölelte egymást, de mintha valami árnyéket látott volna, nem tudta lelkéről elúzni azt a gondolatot, vajon teljesedni fognak-e az ifjú szívek álmai, vagy álmok maradnak keserűségére a szívnek. Pusztítására a boldogságnak ...

Majd a tiszta égre nézett s elüzte lelkéből a borút. Hiszen ki is gondolna hervadásra, elmulásra, midőn virágot és életet lát maga körül. A Szerdahelyi és Szováthy család gyermekei boldogok lesznek. Születés, vagyon, szépség, lelki nemesség mind megvannak, ki merne tehát kételkedni abban, hogy ez a két szív boldog lesz örökké ...

Az esküvő napja már ki volt tűzve s Jenő éppen azért jött, hogy lefesse Ilonka előtt azt a kis paradicsomot, melyet jövő boldogságuk helyén berendezett. Ilonka szerelmesen hallgatta a Jenő beszédét, majd meglátva a parkba belépő édes apát, gyermekies örömmel szaladt elébe, csókolva annak ősz fűrtéit ...

— Isten hozott fiam — szólt az öreg Szerdahelyi, magyaros szívességgel rázva meg leendő veje kezét. Mi hír a városban? Igaz-e, hogy az öreg Dalnok ezredes meghalt és hogy a megyei restauráczió a kis Balogh Gida lett a főjegyző?

Jenő szívesen felelt a kérdésekre, miközben Ilonka sietve megterített, majd oszonnára hívta a kis családot elkezdett eszeseregni oly boldogan, mintha az egész világ az övé volt volna ...

Eközben az eső elkezdett nagy eseppekben hullani. A sötét felhők vésszesen kavartak s a kis társaság sietve menekült a kis kert lak felé. Csak Ilona késelt, de már lehetett látni rózsaszín, könnyű ruháját, midőn a kert kigyózdó útján pajkos kacagással szaladt a kövér esőcseppek elől a fedett helyre. Már csak egy pár lépés választotta el a kertilaktól, midőn egy iszonyu esattanás hallatszott és a cikázó villám leütött, földre terítve Ilonát, ki szó nélkül bukott arccal a sárga nedves homokba ...

Jenő, mint az örült rohant menyasszonyához, kinek félarcát szénné feketítette a gyilkos vilám érintése. Költögette, csókokkal halmozta el, de a szép szemeket letakarta a rettenetes halál. Majd mint nyiltól megsebzett oroszán ugrott fel boldogsága ravatalától, átkokat szórva fájdalmában az ég felé, mely szétrombolta azt a szép világot, melyben pár percczel ezelőtt még boldogan szövegette színes jövőjét. Rettenetes volt fájdalommal

mában, mely úgy tetszett, mintha eszét vette volna el. Majd ismét reáborult menyasszonyára, honnan csak akkor tudták elvinni, midőn eszméletlenül összeesett a esapás rettenetes sulya alatt . . .

Nem is tért magához csak két hét múlva. Ilona akkor már künn nyugodott a családi sírbolt hideg köve alatt.

Csak ő maradt meg, ő nem tudott meghalni . . . Feje nehéz nagyon nehéz volt s a rettenetes eset csak lassan-lassan bontakozott ki kábult elméjéből s mikor tisztán állt előtte a borzasztó kép . . . menyasszonya holtteste, megeredtek könnyei és oly fájdalommal sirt, hogy még a köszív is megsajnálta volna a szegény, árván maradt lélek rombadólt világát.

Hetek múlva felkelt Jenő ágyából. Olyan volt, mint az árnyék, mely bolyongva jár kietlen helyeken. Halvány homlokán nem volt derű s ha később egy-egy mosoly jelent meg arcán, olyan volt az, mint az őszi bágyadt napsugár. Egy vágya volt csak elrejtőzni a világtól, fájdalmának élni s hogy ezt elérhesse, belépett a kapuczinusok rendjébe, hogy ne hagyja el azt sohasem . . .

És azóta Jenő felett — ki most Diodor néven a kolostor főnöke — negyvenhét év rohant el tele mártíromsággal, a mult fájó emlékezetével. Az idő begyógyította sebtét, az imádság megédzette lelkét, szive háborgását évek hosszú láncolata lecsendesítette, de azért a szegény öreg barát, midőn a szentek legendás történetét olvassa, eszébe jut az ő egykori menyasszonya és ilyenkor fátyolozott szemével nem látja az ezüst képesos breviárium megsárgult levelének betűit. Ilonkára gondol, kinek emlékezetét a szent falak közt hűen megőrizte negyvenhét év után is.

. . . És midőn letörli könnyeit, csak egy vágyat érez, egyesülni örökre odafönn azzal, kit boldogsága küszöbén ragadt el tőle végzeté . . .

Az ő szívének rombadólt nyugalmit nem rakhatja össze többé földi hatalom. Mártíromsága jutalmát csak Isten adhatja meg, ki ha sebet üt egyik kezével, a másikkal, az irgalmassal áld és jutalmat oszt . . .

Tánczteremben.

*Felgyult a láng a tánczteremben,
Rázendítette a cigány,
A valcer édes, lágy dallamára
Szerelmesével lejt a lány.*

*Az arcz kigyul, liheg az ajak,
Mosolyganak a szép szemek,
Mindenki mulat, mindenki boldog,
Csak egyedül én szenvedek.*

*Nekem nincs senkim itt, ki lágyan
Vállamra hajtaná fejét,
Te messze mentél, magamra hagytál
Ki szívemet megértenéd.*

*A vig akkordok megszakadtak . . .
Kíváncsian vesznek körül,
S megszegyenülve száritgatom fel
A könnyet, mely szemembe gyűl . . .*

Szilágyi Imre.

Furesaságok.

Csodálatos ez a mi világunk, a huszadik század világa . . .

Ma a valódi érdemet nem ismerik el, de böleseknek tartják azokat, kik úgy az elméleti, mint a gyakorlati filozófiának még jöttáját sem ismerik.

Ha elmegyünk a társaságba és találunk ott egy embert, ki pergő nyelvvel vékaszámra darálja el a léhaságokat, rá fogjuk, hogy szellemes ember, pedig nem egyéb, mint egyike azon szunyogoknak, melyek veszedelmes sokaságban repkednek a nagy világban.

Ha valaki egy sikerült verset ír, ha nevét a névjegyén kívül még más helyen is látja nyomtatásba, tudósnak tartja magát és silány értékű encyklopedyikus ismereteinek uton utfélen való fitogtatásával belepipálja a nálánál okosabb emberekbe is, hogy ő valóban kánállal ette a bölesek tudományát.

Az a latin mondás, hogy *mundus vult decipi, ergo decipiatur*, soha sem teljesedett be jobban, mint századunkban, a megtévesztés, a kétszínűség és a felszínes tudás napjaiban, midőn az emberek értékét nem komoly tudásuk után itélik meg, hanem azt tartják okosnak, szellemesnek és műveltnek, ki leginkább ért az elmék megtévesztéséhez.

Ma egy közepes tehetségnek csak egy kis kör kell s az gőzerővel halad előre s ha azután a magasba feljutva, hirtelen aláesik, akkor sem tehetség hiánya okozza ezt, hanem az, hogy a szédítő magasságban nincs a kezében semmi erkölcsi ellensúlyozó.

A ravasz és kétszínű embernek ma jó dolga van. Igaz, hogy ha aztán kiismerik kaméleon természetét, elhagyják egykori jóakarói, de a megtagadott pártfogolt egykor már a markába nevet és mivel nincs erkölcsi érzeke, a megvetést se érzi meg, sőt előhaladását önmagának tulajdonítja s ahol teheti uton-utfélen megharapja azt a kezét, mely őt a névtelenség porából kiemelte.

Régi igazság ugyan, hogy *parva sapientia regitur mundus* — de azért mégis szükség van eszközökre, melyeket tetszése szerint használhasson fel a legokosabb ember is tervei keresztülvitelében. Már pedig a legjobb hajlítható eszköz az ember. Hajlandó a jóra is, rosszra is egyaránt, amint körülményei kívánják. Egy kis hivatalért úgy megváltoztatja elveit, mint a szél az ő irányát. Ordító oroszlánból kezes báránnyá válik és egekig képes magasztalni szolgálküségből azokat, kiket a hátuk megett gyáva eb módjára szóval megharapdos. Szemedbe hizeleg, távol tőled romlásodra tör s mikor előtted a részvét könnyeit esillogtatja, kabátja alatt rejtett tört szegez szivednek.

Az ilyen embereknek azonban a mai világban jövőjük van. Emelkednek, de emelkedésükkel bizonyos bántó hidegség veszi őket körül. És előbb-utóbb lehull

róluk az álaréz és sokszor előbb, mint gondolnák a szánakozás vagy a megvetés lesz megérdemelt sorsuk.

Ha szétnézünk a társadalomban, egész légiójával találkozunk olyan embereknek, kikben se különös tehetség, se szorgalom, se mélyebb erkölcsi érzék nincs és mégis feljogosítva érzik magukat irányt adni ezreknek. A társadalom nembánomsága, a tétlenség szeretete, a munkakedv hiánya pedig csak növeli az ilyen stréber szellemű emberek merész vállalkozását és egy-két selejtesebb eszméjük mondvaesinált diadala után önmagukkal is elhíthetik, hogy ők a társadalom gépezetének nélkülözhetetlen kerekéi.

Pedig dehogy azok, dehogy azok! Egyszerű strébernek, kik mesés szerenésüket csak látszólag használják fel a közügyek érdekében, hanem valóságban arra törnek, hogy vagyont, hatalmat, befolyást és tekintélyt szerezzenek maguknak, melyeket azután ha átenged nekik a könnyenbívó társadalom — arra használnak fel, hogy elsöprik utjukból mindazokat, kik nagyon könnyen odakiálthatnák feléjük ezt a két szót: *ne tovább!*

És ez mindaddig úgy lesz, míg mi, a társadalom tagjai a tisztabuzát összetévesztjük a konkolylyal.

Addig a stréber mindig okos lesz a világ szemében, az igazi gyöngyöt pedig senki sem veszi észre a porban.

A kollégium beesületiért.

Milyen bohó állapot is az.

Fiatal gyermek. 17—18—19 éves. 19 legfeljebb. Kap egy fekete könyvet a senior urtól. Abba bele írják, hogy Kóborgó Péter eminens diák ezennel feljogosítatik Kutyabagason a templomi funtiók teljesítésére — a karácsonyi szent ünnepek alkalmából, — a holott is a Főiskola részére gyűlendő kegyes adományoknak hűséges átvételére, nyugtázására, valamint ségesen a beesületes erkölcsi magaviseletre szigorúan köteleztetik.

Kóborgó Péter a fekete könyvvel legbelső zsebében elballag Kutyabagosra; bémegy a tiszteleteshez, az által-kisérteti a rekturamhoz, az holott is szállásáról már eleve gondoskodódott.

Kóborgó Péter a rektramnál beköszönt. A rektramnak csinos lánya van; a rektram lányának takaros barátja van, — Kóborgó Péternek a szíve nincs fából, ha tán a dereka abból van is, — és kezd olvadozni.

A segédjegyző odakerül, — az ért a borho' is, a csendeshe' is, no, meg a lányokho' is.

Kóborgó Péter csakugy szívja az új tudományt. Ezt nem tanítják abb' a nagy ménkü kollégiombá'. Se a bort, se a csendest, se a lányt.

Reggel egy kicsit kótyagos az igaz, mikor prédikálni megy, de se baj! Így derül ki a lángész.

Hát Csokonai Vitéz Mihály, mikor pityókosan ment fel a katétrába, oszt olyan imádságot mondott a kezébe esent szakácskönyvből, hogy zokogott bele az egész gyülekezet.

... Itt is egy disznótor, ott is egy névnap... Nem olyan hang nélkül való ám a falusi élet, mint

sokan mondják. Azért, hogy nem kürtölik teli vele a világot, hogy egy kis bort megisznak, egy kis nótát elhuzatnak, mint azok a léhűtő nagyvárosiak, hogy tizenhárom ujság hozza a jókedvük históriáját? — Magyar embernek nem természete nagy lármát csapni.

A legatusnak nem szabad hiányozni se disznótorról, se névnapról. Ki mondana díkeziót?

Paraszti nép nem igen ért ahho', tiszteletes uram öreg is, meg nem is igen áhitja mán a disznótorokat; a rektram meg se vakkan (az egyházfi szavával élven) míg egy-két literkét be nem szállásol, — hát bizony nincs más, a kire a falu szeme nizzik, csak a legatus.

Minden tanácsbéli elvárja, hogy ütet köszöntse fel legérdemesebbnek. Egyengeti is már hozzá derekát előre.

Szegény Kóborgó Péter sohase mondott életében díkeziót disznótorban. Egyszer szónokolt valami effélet a tanteremben az osztályfőnök nevenapján, akkor is, — borzalom kimondani, — belesült szegény.

Hanem hát — arra való a segédjegyző, hogy segéd legyen, a hol szükség van rá. Ő ismeri minden falubélinek a gyenge ódalát; tudja kit hun kell tapogatni, hogy megérezze, hát inernalja ű a légátust, ugy, hogy csak ugy dül belőle a jobbnál jobb felköszöntő; van a ki megesküszik, hogy ezt száz esztendeig megemeletti.

A segédjegyző azonfelül hegedülni is tud.

Ez az oka annak, hogy nem egy kis lánynak nyugodt álma zavarodik meg Kutyabagason, Karácsony ünnepén, éjnek éjszakáján. Ő hegedül, Kóborgó Péter pedig fujja mellette felváltva a primet, secundót és bassust, a mint épen megnehezült fejének, s torkának szeszélye javálja.

A kutyák hallgatnak ilyenkor, mert hideg van, s mert a segédjegyző ur hegedüje átkozottul emlékeztet a farkasra...

Reggel? Reggel másodnapja lesz az innepnek, menni kell requirálni. Kóborgó Pétert felkölti az egyházfi.

„Itt az ideje, légatus ur, meg kell rékmírálni a falu elejét.”

Péter ébred, — nem könnyen, az igaz, de végre is ébred és kél.

Egy kicsit fáradt, nem kicsit álmos és meglehetősen homályosak a gondolatai, mintha valami ugy nyomná az agyát, s mintha fájna is egy cseppecskét.

De a kötelesség parancsol, s a kollégium beesülete mindenekelőtt való.

Neki indul hát az egyházfival a „falú elejének.”

Itt a bíró, itt a gondnok, esküdt, volt esküdt... leendő esküdt, ... gazdag ember, ... volt nagy gazda, leendő nagy gazda...

Péter kezdi unni a dicsőséget, a sok nyájas „Öcsém-uram“-at, de főként a sok pohár sligoviczát, a mit a beesületért mindenütt be kell hörpinteni, ha sárkánykigyó volna is benne.

Halavány sejtelmek támadnak affeől, hogy ő most egy kicsit el van ázva... de Kutyabagason nem adják ingyen a beesületet, meg kell azért szolgálni.

Két nappal az ünep után a megszolgált beesület teljes tudatában, s pecsétetes fekete könyvével a legbelső zsebében Kóborgó Péter megható bucsut vesz a falú elejétől, s utra kél.

De szent esküt esküszik magában, hogy ha Isten élteti, hat esztendő mulva a rektram kisasszonyért visszajön.

P. Gy.

Rajzok a szabadságharcz idejéből.

— Olyan önéletrajz féle. —

Irta: **Balogh Imre**, ny. kir. táblai bíró.

IV.

Hogyan lettem én honvéd.

(Folytatás.)

A városháza alatt szemben jött rám T. K. a ki akkor a B. Eötvös József cultusministeriumába mint fogalmazó volt alkalmazva. „Hát barátom még mindig egyenruha nélkül“ e szavakkal támadt meg. Természetesen, mert ő már a pesti nemzetőrökkel Pákozdnál megszagolta a puskaport, azt persze nem tudta, hogy én is résztint mint nemzetőr, részent mint veres pántlikás, már olyan a milyen szolgálatot teljesítettem a haza érdekében.

Rövidesen elmondtam viselt dolgaimat, mint szintén azt is, hogy egyenesen azon szándékkal jöttem be, hogy beálljak egy honvéd zászlóaljba. Nem halgattam el azonban azt sem, hogy szememmel három hét óta vagyok contumatiába. Ezzel elváltunk. Én ezek után a Miklós-utca sarkán levő Jéger házhoz vettem az irányt a melybe Zurichot mint Jéger vót feltalálhatni véltem. Ott is volt, sőt már a szervező irodája is megkezdte működését.

Zurich a ki engemet Szegaradról jól ismert, azzal fogadott, hogy már régóta vár. Hallotta, tudta, hogy még veres pántlikás koromban kijelentettem, hogy ha a csapat rendes honvéd zászlóaljba alakul át, én is oda fogok sorakozni. Együttal azt is tudatta, hogy ő van megbizva a hadügyministeriumtól a 68-ik honvéd zászlóalj megalakításával.

No mondom, ha régen vár, hát itt vagyok, írja be a nevemet mint a 68-ik zászlóalj egyik közemberét, azzal felesaptam egy veres zsinóros katonai sipkát, szalutáltam s rohantam ki az utcára, hogy hadd lássák az emberek, hogy én is honvéd vagyok. Beh szerettem volna T. K.-val találkozni. Vizitációról, felesketésről s más ilyen formákról szó sem volt, minden önként ajánlkozó szeméből volt látható a szükséges erő s olvasható a hűség. Nem emlékszem rá, hogy honvéd az egész hadjárat alatt áruást követett volna el. Talán később valamikor, midőn zászlót kaptunk történt egy általános felesketés.

Ki volt ekkor boldogabb mint én. Hiszen minden vágyam teljesítve láttam. Egy-két napig voltam közember, három napig káplár, azután kezelő őrmester, s mint ilyennek tömérdek dolgom volt.

Azok az urak, a kik Aradon a veres pántlikás csapatba tiszti állást töltöttek be — egy pár kivétellel csaknem mind, ki egy, ki más fajta betegségben vissza maradtak, mint a beteg libák beszőva. És minthogy a tiszti letszámnak is ezekből kellett volna kitelni, ezeknek kellett volna a zászlóalj organisatióját is a kezökbe venni.

Hjah akkor nem az arany kardbojtban volt a kiváltság a tiszti qualificatióra. A Lateinerek már itt érvényesültek. Cornelius Nepos, Julius Caesar, P. Virgilius Mart. Homér ismereteivel.

Mit szóljak azon lelkesedésről, azon ambícióról, mely az ilyen magamfajta jogászgyerek keblét dagasztotta. Elvetette ezen lelkesedés csiráját valahai poeta praeceptorunk a később m.-turi gimnasiumi igazgató néhai Kiss Sándor, a ki midőn Vörösmarty Zalán futása

és a Cserhalom szépségeit magyarázta, — már akkor életre költötte fiatal szívünkben a hazaszeretet olthatlan tüzét. Ez a Vesta tűz volt az, mely oly bámulatos eredményeket idézett elő.

Zurich fölismerte bennem azt a fáradhatlan tevékenységet, mely idáig a hazai ügy szolgálatában mindig élet elememet képezte. — Megbizott, hogy a századot, mire a tiszt urak előkerülnek — nagyjából állítsam össze.

Ez nem volt kicsi munka. Olyan anyagot is kaptunk, a miről eszembe jutottak az Irokézek s egyéb a regényekben olvasott Indus néptörzsek. A Verhovinából való ruthének voltak különösen, a kiknek átalakítása rendkívül nehéz volt. Hogy néztek ki ezek? Istenem még ma is szájalom érzete fog el, ha visszagondolok s elmosolyodom ha alakjukat szemem elé idézem.

Képzelnék majdnem öles magasságu kétlábu egynek rövid guba féle olyan felső öltönybe, a mely ugy nézett ki, mintha valami hosszú ordas szőrü juhról akkor húzták volna le. Darócz nadrággal, boeskorral s fejükön egy irtóztató csucos süveggel, a mi valószínűen egy néhai borznak szőrös bőréből készülhetett. Hosszu világos szőke fésületlen hajjal sápadt víztelen arczszínnel, bajusztalanul, azonban mint a bivalyborjuknál láthatni szállás s kezdetlegesen csak a két oldalú allesont alatt előjövő szörmével vékony, lábszárak s poczakos nagy has, melyek a nyomoruságos s nélkülözésekkel teljes élet bizonyítékaiul, s a rossz táplálkozás ismerveüül szoktak jelentkezni. Elöttünk állt a félig ember félig majom és vadállat. Hajam az égnek meredt, midőn ezekből egy egész csordát adtak a kezem alá, hogy belőlük honvédet faragjak.

Ma is büszkén emlékezem vissza, hogy ez a nagy feladat a törhetlen erős akaratkak fényesen sikerült.

Elsőben is az az infernalis bűz volt eltávolítandó a mi ezen eserecsétlenek ruhájából, testükből kiáradt.

Megmondhatnák, ha élének Czajzing Gusztáv és Gyulay László szakaszomba tartozó tizedesek, hogy fűrésztés, nyíratás után, hogy elváltoztattuk ezeket oda elébb oly szörnyszülőtteket. Csak a rut poczakjával, mely a rövid guba és nadrág közt meztelenül ugy domborodott ki, mint egy nagy fél gomolya, nem igen könnyen boldogultunk, mikor a magyar nadrágba bele ráztuk őket. A rendes életmód, tisztaság, jól táplálkozás voltak csak képesek ezen formatlanságot eltüntetni.

Nem késem azonban már itt kijelenteni, hogy ezekből a Rakóczy, Boeskey katonái utódaiból nemcsak szemenszedett szép honvéd bakák lettek pár hónapi iskolázás után, de valóságos hősök is, mint ezt majd odább Sófalva és Semesánnál az orosz atyafiak elleni csatákban megfogják mutatni.

A vers vége az lett, hogy mire a zászlóaljhoz ki-nevezett tiszték, ki innen, ki onnan előkerültek a zászlóalj szervezve, sőt a legénység is nagyjából ki lett képezve, ugy hogy egy hónap mulva vagyis február hó végén, talán 23-án, hogy újabb kéréseknek helyt adjunk, zászlóaljunk Balmaz-Újvárosra kihelyezettett s itt volt egész kiképeztetése alatt mindaddig, míg az orosz erők mozgósítására a felvidéken összevont hadtesthez föl nem vonult.

Ezen időpont elérkeztéig két hónap telt el, s ez alatt sok följegyezni való jut eszembe, azok közt egy esemény a mely engemet a felénkségből végképen kigyógyított.

(Folyt. köv.)

Anya és leány.

„Legnagyobb sietséggel írom e sorokat, mert félek, hogy anyám meglep. Tudd meg tehát, hogy szeretek . . .”

Ilyen kezdetű levelet olvastam a napokban.

E sorokat egy kedves, tizenhét éves leányka írta, ki elegendő foglalkozás híján s fájdalom! — eltévesztett nevelési irányra folytán oly valakivel levelezett, ki kis szívének tetszett, de szerelmét édes anyja előtt nem merete bevallani.

Szegény gyermek! Vajon mivel foglalkozik édes anyád, ha benső életedről mitse tud, sőt annyira nem gondol veled, hogy *idegennek* vagy kénytelen feltárni lelked világát!

Nagyon, de nagyon sok szülő azt hiszi, hogy már eleget tett kötelességének, ha leánya anyagi helyzetéről gondoskodik és *divatos nevelést* ad leányának. Ez okozza azután azt, hogy nem beszélgetnek leányukkal csak ezen körbe vágó dolgokkal, sohasem kutatják a gyermek leány hajlamait, s nem törődnek azzal, vajon nem fejlődnek-e abban oly gondolatok és érzelmek, melyek a tapasztalatlan ifjú szíveken fájó nyugtalanságot keltenek.

Pedig sohasem vezetett jóra, midőn a leánynak *titkai* voltak édes anyja előtt. És éppen azért elítélendő az az anya, ki főgondját a külsőségekre fordítja és elfeled gyermekének *lelki irány*a felett örködni.

Kétségkívül vétkes hanyagság midőn az anya érzéketlenül nézi a nap esőndes óráiban félrevonuló leányát, amint csalóka ábránd képekkel tépe'ödvé, nyugtalan szívvél néz a messzeségbe. Gondolataiban mennyországot alkot, holott nem ismeri az életet és valónak hisz mindent, ami hiúságának hizeleg.

A leány *tisztelje, szeresse* édes anyját s legyen *bizodalommal* iránta. Ezek nélkül nincs kalauza az életben s e három képezi csak az ő boldogságának alapját. Jaj annak az anyának és sokszorosan jaj annak a leánynak, ki eltitkolja az anyai szív előtt felfakadó érzelmeit s magányosan tévelyeg az ábrándok veszedelmes világában.

Van egy szép, egy magasztos jelmondat, mely az anyai szív elé gyöngéd kötelességet ró e szavakban: *Az anya legyen legközelebbi és legbizalmasabb barátnője leányának.* Vagyis óvakodjék könnyelműség vagy túlzott szigorúság által magától elidegeníteni leányát, kinek Isten és a természet törvénye, a fenséges anyai hivatás és szeretet *örzöjévé* rendelte. Éppen azért *első* az anya legyen, kinek leánya azt a vallomást teszi: *anyám én szeretek* . . .

Méltányolja aztán, vagy ellenezze az anya leányának érzelmeit találja elhamarkodottnak vagy méltatlan-nak azokat, annyi bizonyos, hogy az ifjú leányszív sebének gyógyulását nagy mértékben elősegíti ama tudat, hogy *van szerető édes anyja*, ki előtt minden tartózkodás nélkül bevallhat mindent.

Nyíltan és őszintén, mint valódi barátnők közt szokás, — beszéljen az anya leányával azon érzelmekről, melyeket Isten az ember lelkébe oltott s melyeknek tiszta, fényes zománca csak akkor homályosulhat el, ha nincs egy hű szív, mely előtt az ifjú lélek tartózkodás nélkül feltárhatja érzelmevilágát.

Az anyai szív a legszebb és leghibiztosabb menedéke a gyermeknek még akkor is, ha haja már őszbe borul és bármelyikünk számára a világ egész kerekéségén csak egyetlenegy szív van ilyen . . .

Ha egy kalitba . . .

*Ha egy kalitba egy madár van zárva,
Sajog a szive a nagy árvaságba.*

*Lám, én meg vigabb lennék száz madárnál,
— Ha szivedbe csak engemet zárnál.*

Szilágyi Imre.

A váratlan megoldás.

Novella. Írta: Mrs. Newman.

Fordította: Fluck Jolán.

(Vége.)

Philipben azonban heves védőre talált.

— Hogyan is tudhatná, — mondá mindjobban neki tüzesedve, — hogyan is tudhatná egy ilyen ártatlan jó szívu fiatal hölgy azt, hogy a világon ennyi csalás és ennyi hazugság létezik.

A bűnös asszony mélyen elpirult.

— Oh beismérem, hogy nagyot vétettem s hogy nagyon rossz vagyok, — szolt s egészen megtörtnek látszott. — Kérem kisasszony bocsásson meg nekem. Csakhogy a férjem megmenekült, sőhajtá megkönnyeb-bülve, magammal én már nem törődöm.

— Hova helyezzük őt, amíg a rendőrbiztos megérkezik? kérdé az egyik szolgálta.

Gaston kissé gondo'kozott.

— A kis szobába, de jól rázárja ám az ajtót.

— A kis szobába? Es melyikünk őrizze őt Uram?

Egyikük sem, majd magammak lesz gondom reá. Előbb pedig beszélni szeretnék vele négyszemközt, hatha rávezetne valaminek a nyitjára.

Reggelre ébredve az egyik szolgálta így szolt a másikhöz.

— No már akárhogy töröm az eszemet, nem bírom megérteni, hogy olyan okos ember, mint a mi urunk, hogyan zárathatta azt az asszonyt éppen abba a szobába, amelyikből legkönnyebben megszökhetett. Hiszen semmi sem volt egyszerűbb, mint azon a nagy ablakon át a kertbe lépni, onnan azután gyorsan kerekét oldhatott.

A fogoly szökése Gastont azonban egy esepet sem boszantotta. Legalább, „gondolta magában” az a szegény kis Lenster leány megvan kimelve attól a kellemetlenségtől, hogy mint tanut tövvény elé idézzék s ott nyilvánosan legyen kénytelen elmondani, hogyan és mikép szedték rá. Lám, lám miről volt jó az én vigyázatlanságom! Gladys pedig amint az ékszer megkerült, csupán csak arra gondolt, hogy mentül előbb anyjánál lehessen. Hartland doktor és Philip Gaston készségesen hazakisérték őt, sőt Gaston még egyik szolgálját a rektor lakban hagyta, hogy az ott lakók biztonságára felügyeljen.

Haza menet egész uton a különös kalandot emlegették, az orvos nem gyözött csodálkozni azon a kiváló bátorságon, a melyet Gladys fiatal leány létére tanusított.

— No én is végtelen bámulom Lenster kisasszony nagy önuralmát, — tette hozzá Philip.

— És egy cseppet sem védekezett mikor elfogtuk, — szó't az orvos mosolyogva.

— Mit tehettem volna ötüök ellenében? kérde Gladys.

— Hasztalan lett volna minden védelmezésem.

— Nem mulaszthatom el azonban, hogy meg ne köszönjem önnek, Gaston úr, azt a tapintatos és udvarias bánásmódot, melyet irányomban tanusított. Minő kellemetlen helyzetbe hozott volna, ha durván és kiméltellenül bánik velem, tekintve, hogy szavam le volt kötve s én ígéretemet semmi képpen sem szegtem volna meg. Igazán nagyon le vagyok önnek kötelezve.

S ezt mondva Gladys hálás pillantást vetett a mellette lépkedő fiatal emberre, aki szép férfias alakjával, bátor nyílt tekintetével s a nők iránt való határtalan tiszteletével egészen a középkori lovagok hatását gyakorolta rá. Philip a maga részéről pedig azon gondolkozott, hogy soha lovag bájosabb és szeretetreméltóbb hölgyért nem szállott síkra, mint aminő Lenster kisasszony volt. Mint tapasztalt s a világban sokat forgott férfi azonnal felismerte a leányka ártatlan, jó szívet. Mig a férfiak a rektor lakot körüljárták addig Gladys anyjához szaladt s örömmel látta, hogy kedves betege most is olyan nyugodtan, olyan édesdeden alszik, mint mikor elhagyta.

— Oh Istenem mennyi minden történt rövid két óra alatt! — suttogá Gladys amint az erkély rácsára támaszkodva a kertben le-fel járkálókat nézte, s a régi toronyóra ütését számlálta. — Ugy érzem mintha egy hosszú élet tapasztalataira pillantanék vissza. Pedig hát az egész elrepül nyomatlanul mint egy álom! — tette hozzá sóhajva.

Idő folytával azonban Gladys meggyőződhetett a felől, hogy nem repült el minden nyomtalanul mint egy álom. Philip Gaston nem kerülhetie ki sorsát.

A mindent bíráló, nehezen kielégíthető és kételkedő természetű Eastleigh ura, aki a házasságoknak elvből is ellensége volt s szabadságát mindennél többre becsülte, végre mégis teljes vereséget szenvedett és két szép szem rabjává lett egész életére. A régi, de azért mindég megújuló szerelmi történet a szerény kis falusi templomban fejeződött be, ahol Philip Gaston örök hűséget esküdött az ő bátor kis Gladysének s ama bizonyos éjjelen megkezdődött regénynek valóban „váratlan megoldása” lett.

Gondolatok.

A férfi az élet könyvében a hosszú és erős fejezet, hanem a nő a motto a fejezethez, és tudjuk, hogy gyakran a kis gyöngéd mottóban több értelem, több szellem és több kedély rejlik, mint az egész vastag és széles fejezetben.

Lehetnének ugyan férfiak a világon nők nélkül is, de nem emberek; bírhatnánk mi az állatok minden erényét: — kitartást, a teknős-béka erényét; munkásságot, a hód erényét, — és türelmet, de emberi erényekkel nem bírnánk. — Nők nélkül verne és kalapácsolna szívünk, a nőktől megtanul dobozni és remegni, — ajkunk veszekednék es káromolna, a nőktől megtanul csókolni és imádkozni — szemünk villámlanék és fogorna, a nőktől megtanul esdeni és sírni, mi megráznók

egymás kezét; a nőktől tanulunk kezet szorítani, — mi gondolkoznánk és dolgoznánk, a nők megtanítanak érezni és cselekedni, — mi aludnánk, a nők megtanítanak szunyadni és álmodni. Nők nélkül uralkodnánk a teremtés felett, a nők megtanítanak: azt bámulni és imádni. — A férfi természetében van: a nőt keresni; boldogsága abból áll: ha a nőt szereti; — de a férfi nagysága csak abban állhat, ha a *nőket tiszteli*.

Gyümölcs a férfi, virág a nő az élet fáján; másféle idő kell a gyümölcsnek, más a virágnak; — azért van a sorsnak vihara és mennydörgése a férfiak számára, *hajnal-harmat, esti-szellő és üde tavasza*: a nők számára.

Színház, művészet.

— **Tanayné Halmi Margit távozása.** Színházunk büszkesége, az élte delén elhunyt nagy *Halmi* méltó leánya, az ifjabb színművésznők legkiválóbbja tudvalevőleg elszerződött a *Nemzeti Színházhoz*. Büszkék vagyunk arra, hogy veleszületett, majd a művészet szeretetének melege alatt fejlődött tehetsége megnyitotta előtte az ország első műintézetének kapuit, de midőn gyors haladásának örülünk, távozása fáj nekünk. Mint *művésznő* és mint *nő* egyaránt rászolgált tiszteletünkre és nagyra-becsülésünkre. Sok tudása, fáradhatatlan szorgalma, egyéniségének vonzó bája, pályájának végtelen szeretete, mindenki iránt nyájas modora és finom lelkülete mind mind hozzájárultak ahhoz, hogy a debreczeni színházlátogató művelt közönség őt megszerette. Azon napok, melyeket közöttünk töltött, elévülhetetlen betűkkel lesznek beírva színházunk fényes lapokban gazdag történetébe. Szívünkben kívánjuk, hogy haladjon a dicsőség felé lankadatlanul, s őrizze, fejlessze lelkében a magyar színművészet iránt érzett szeretetét. Vegye körül új otthonában taps és virág, de főleg az a *nagyra-becsülés*, mely itt benne a *nőt* és *művésznőt* körülvette. És, ha majd dicsősége közepett eszébe jut a mi színházunk, gondoljon arra azzal az érzéssel, melylyel mi jövőjét, haladását kísérik.

— **Az elmúlt hét műsora** Lapunk *Komjáthy* társulatával és a repertoárral szemben mindenkor igazságos elbírálást gyakorolt. Nem gyújtottunk tömjént, de nem is mondtunk kiméltetlen kritikát sem a színház vezetéséről, sem a repertoárról. Óvakodtunk a túlzásoktól, mert azt tartjuk, hogy tökéletes, művészi nivón álló előadásokat nem könnyű produkálni. A színügyi bizottság erélyesebb fellépése óta pedig igazán sok szép előadást láttunk és éppen azért igen jól esik, hogy az *elmúlt hétről* is csak jót írhatunk. *Herczegh Ferencz* darabja még mindig vonzza a közönséget a színházba, s meg kell vallanunk, hogy ugy a játék magas nivója, mint a dizleték fényessége, a rendezés kifogástalansága dicséretére válik *Komjáthy*nak. *Ocskay* szerepét *Komjáthy*

és más alkalommal *Odry* játszotta. *Komjáthy* hatalmas alakítást nyújtott, *Odry* pedig, ki hirtelen vette át szerepét, megmutatta, hogy *művésztér* van benne, kire a világot jelentő deszkákön fényes jövő vár. Külön-külön nem soroljuk fel a elmúlt héten előadott darabokat és a szereplőket, hanem annyit jó lélekkel mondhatunk, hogy a színház látogató közönség — mely elvégre is a legigazságosabb kritikus. — úgy a hét műsorával, mint a szereplők átértett, gondosan betanult és művészi tudással előadott játékaiban gyönyörködött.

— **A Teleki díj nyertese.** A Magyar Tudományos Akadémia a *Teleki* díj száz aranyával jutalmazta *A Helikoni ünnep* cz. darabot. A bíráló-bizottság elnöke *Jókai Mór* volt, tagjai pedig *Berczik Árpád*, *Bayer József*, *Gyenes László* és *Vizvári Gyula*. Huszonhárom pályamunka érkezett be. A pályanyertes mű szerzője *Prém József*, ki az elmúlt évben *Léha világ* cz. darabjával nyerte el a *Teleki*-díjat.

Gyermek-világ.

Mese a Fidiről.

Irta: Áki bácsi.

Messze, messze földön, talán még az operenciás tengeren is túl volt egy tündérekastély. A falai aranyból voltak, a teteje meg gyémántkövekkel volt kirakva. Négy kis színezüst torony emelkedett a tetőn s mindegyik toronyban aranycsengő függött, melyeket négy-négy hófehér galamb húzott reggel, délben és este. A kastély körül nagy kert volt, melyben szebbnél-szebb virágok illatoztak s a fák tele voltak aranyalmákkal. A kristálytisza tóban ezüst és aranyhalak uszkáltak és oly szelidek voltak, hogy bárki is megfoghatta őket.

A tündérekirálynak egyetlen kis leánya volt: *Ibolyácska*. Kék szemei voltak és szőke haja. A kis *Ibolyácskát* nem annyira szépségeért szerették, mint jószágért. Mikor a kis galambok meghúzlák az ezüstcsengőket *Ibolyácska* összetette kis kezeit és imádkozott jó atyjáért meg édes anyjáért. Szófogadó és engedelmes volt és soha sem okozott bánatot szüleinek.

Történt egyszer, hogy *Ibolyácska* éppen az aranyhalakat étetgette hófehér kalácsossal, mikor egy rongyokba öltözött szegény asszony egy kis beteges fiúcskával a kertbe betévedt. Az asszonynak tele volt a szeme könnyekkel, a kis fiu meg vágyódva nézegette az *Ibolyácska* gyémántporral beszórt aranyos ruháját, meg a piros gránátalmákat a fákön.

Ibolyácska először megijedt a jövevényektől, de mikor a síró asszony közelébb jött hozzá nekibátorodott és megkérdezte, hogy honnan jön és miért sír?

Messze, messze földről jövünk mi aranyos kisasszonykám. Minálunk nincsenek ilyen szép virágok, mert ott hideg van, a hol mi lakunk. Emberek laknak ott és nem tündérek. A kis fiúcskám beteg és az emberek azt mondták, hogy nem gyógyul meg csak akkor, ha Tündérországra hozom. Útnak indultunk tehát és két hónap óta mindig jövünk. De most, hogy itt vagyunk, félünk, hogy elkergetnek innen bennünket. Akkor pedig meghal a kis fiam, én meg utánna halok . . .

Ibolyácska szemei megteltek könnyekkel. Eldobta

kis aranyhálóját. odaszaladt a kis beteg fiuhoz és megfogta annak kezét. Azután kivett a zsebéből egy darab kalácsot és a beteg gyermeknek nyújtotta. Ez mohón ette az édes soha nem látott kalácsot, míg a szegény asszonynak megeredtek a könnyei anyyi jószág láttára.

Mikor a tündérekirályné lejött a kertbe, roppant elesodálkozott a jövevényeken. Megis kérdezte őket, honnan jönnek és mit akarnak? Helyettük azonban *Ibolyácska* felelt, szépen kérve mamáját, hogy ne üzesse ki a szegényeket a kertből, mert különben a kis fiu meg fog halni.

A tündérekirályné szemei is megteltek könnyekkel, mikor elbeszélte a szegény asszony az ő szívének fájdalmát s bevezette őket a pompás kastélyba. A kis fiu nem győzte nézni a sok aranyat és csillogó ezüstöt, halvány arcza kipirult és úgy érezte, hogy már nem bírta többé. De csakhamar oda kerül a tündérekastély csodadoktor bácsija, a ki lefektette a kis fiut rózsákból és liliumokból vetett ágyba s megvizsgálva betakarta aranyos takaróval.

Néhány nap múlva a kis fiu felgyógyult, mert szorgalmasan beszédte az orvoságokat és *Ibolyácskának*, ki folyton ágya mellett ült szót fogadott. Mikor felkelt, ő is szép aranyos ruhát kapott és ez időtől kezdve boldogan éltek a tündérekastélyban. A kis fiu mamája nem győzött eléggé hálkodni és megígérte, hogy sohasem feleli el a tündérekirályné jószágát.

Történt egyszer, hogy a kis fiu a halas tó mellett játszadozott magában, mert *Ibolyácska* még aludt. Hogy-hogy nem azonban egyszerre csak eleszott a tó szélén beleesett a kristály tiszta vízbe s elmerült. Talán oda is fut, ha *Ibolyácska* kis kutyája a kis *Fidi* meg nem hallja a loccsanást. A kis állat sietve szaladt a vízhez s meglátva a tó tiszta tükörében a kis fiut, a víz alá ereszkedett s megfogva fogáival a gyermek ruháját, s gyöngéden kihozta a part a. A kis gyermek élete meg volt mentve s mikor az örömesaholásra figyelmes lett a tündérekirálynő, már akkor a kis fiu túl volt a veszedelmen.

No de megis kapta jutalmát a kis *Fidi*. Annyi cukrot kapott akkor nap, hogy majd beteg lett tőle. Mindenki csak vele foglalkozott, mindenki őt simogatta. *Ibolyácska* arannyal áttört piros szalagot akasztott nyakába. A szalagra e szavak voltak írva: a *hűség jutalma*. *Fidinek* ezenkívül minden szabadságot megadtak s *Fidi* élt is vele, mert ha jó kedve volt keresztül-kasul szaladozott az aranyos, gyémántos, bársonyos butorokon és a selyem szőnyegekön.

A kis fiu — nevezzük őt *Ámorkának*, *Ibolyácskával* felnöttek s megszerették egymást. A tündérekirálynő fiainak fogadta s neki adta feleségül *Ibolyácskát*. A lakodalom egy hónapig tartott. A tündérek mind összejöttek a nagy ünnepségre. Persze, hogy *Fidi* is a vigadozók közt volt s harmincz napon át mindig ette a finomabbnál-finomabb süteményeket és cukrokat. A lakodalom alkalmával két lábra állott és olyan szépen tánczolt ő is, hogy a vendégek majd meghaltak ievettükben.

Ibolyácska, az ura, meg a kis *Fidi* talán most is élnek valahol túl az operenciás tengeren boldogan és megelégedetten . . .

Tanulság: A kis *Ibolyácska* példájából minden gyermek megtanulhatja, hogy szeretni kell a szegényeket, míg a kis *Fidi* arra int, hogy a *hűség* egyike a legszebb erényeknek . . .

Hírek.

— **Kérelem lapunk olvasóihoz.** Midőn lapunkat a Családi Kört megindítottuk, tudtuk, hogy oly dologra vállalkozunk, mely nemcsak anyagi haszonnal nem kecsegtet, hanem tetemes áldozatot kíván tőlünk. Most, midőn a negyedév határán állunk, nem tagadjuk, hogy szívünkhöz nőtt ez a lap, melyet igyekezzünk mindig magasabb és magasabb nivóra emelni. Látjuk ugyan, hogy míg e nem remélt **pártolás** daczára is áldoznunk kell, de él bennünk a remény, hogy olvasóink továbbra is támogatnak bennünket vállalatunkban.

Ezeket előrebocsátva, azon kéréssel fordulunk olvasóinkhoz, kegyeskedjenek ismerőseik körében lapunkat ajánlani. Ha előfizetőink egyenként csak **egyetlen egy** előfizetőt szereznek, már akkor lapunk a második negyedben illusztrációkkal és bőségesebb tartalommal jelenhetnek meg.

Akik a II. negyedre előfizetnek, azok az I. évnegyedi számokat ingyen kapják. Az előfizetők bejelentését e hó 26-áig kérjük, hogy a nyomtatandó példányok számát tudhassuk.

Egyben van szerencsém t. olvasóimat értesíteni, hogy mivel lapomból december hóban két szám jelent meg, a 12-ik füzetet most küldöm szét.

Lapunkat a mai számtól kezdve **Hoffmann és Kronovits** urak gazdagon felszerelt jóhirű nyomdája állítja elő. A lap kiállítása épp oly egyszerű és izléses lesz, mint az előző számoké. Mivel az **expediálást** a nyomda vállalta el, minden **reklamációt** oda kérünk intézni. A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket azonban továbbra is lapunk szerkesztő-kiadója címére kérjük küldeni.

Lapunk legközelebbi száma e hó 31-ikén jelenik meg.

— **A népkönyha bezárása.** A város és a nagyközönség által fentartott és a debreczeni jótékony nőegylet vezetése alatt álló népkönyhát f. hó 17-kén zárták be. Ez alkalomra a szokottnál dusabb ellátásban részesültek a szegények, kik mintegy négyszázan keresték fel a jótékonyág eme zajtalanul működő áldásos helyiségét. A bezáráson a debreczeni jótékony nőegylet választmányja részéről megjelentek: Veressné Szathmáry Teréz elnök, Szabó Kálmánné és Komlóssy Arthurné alelnökök Kolbenhayer Kálmánné, Fráter Erzsike, Tóth Béláné, Koncz Ákosné, Muraközy Róza urasszonyok és urhölgyek és Koncz Ákos a nőegylet titkára. A tálalás előtt Koncz Ákos titkár beszédet intézett az egybegyűltekhez, a szegények és árvák nevében hálás köszönetet mondva a nemes város tanácsának és a debreczeni jótékony nőegyletnek, valamint a város jószívű közönségének, kiknek együttes munkája lehetővé tette az emberszeretet egyik legnemesebb munkaágának gyakorlását. Intette beszédében a szegényeket a hála, melynél egyebet viszonzásul nem adhatnak, biztosítva őket, hogy ezek a jötevő szivek, melyek az idén megkönnyítették életük terheit,

a jövőben is szeretettel fogják istápolni ügyöket. Megható látvány volt, midőn a szegények szemeiben felcsillantak a hála könnyei. Seregestől tódultak a nőegylet megjelent választmányi tagjaihoz, csókolva ama jóságos kezeket, melyek elűzték a tél hideg napjaiban a nyomort fejük felől. A hála nyilatkozása után az asztalhoz ültek szégyeink és a jóízű ételeket könnyes szemekkel fogyasztották el Ezen hírünkkel kapcsolatosan benső hálánknak adunk kifejezést Veressné Szathmáry Teréz elnök urasszonynak, ki hónapokon keresztül intézte a népkönyha gazdasági dolgait, takarítva mesés körültekintéssel és végtelen fáradtsággal rendezve és vezetve annak napi kiadásait. A szegények hála-könyvei bizonyára felhatnak az irgalom Istenéhez, ki a nőegylet páratlan buzgalmu elnökének léküldi bőséges áldását viszonzásul azokért, miket évtizedeken tett és folyton tesz a szenvedő emberiség nyomorának enyhítésére.

— **A jótékony takarékpénztár.** A debreczeni első takarékpénztár f. hó 17-ikén tartott közgyűlésében a közművelődési alap 1200 koronás kamatját Eklí József keleti akadémiai növendéknek és Adamek Irma ének-művésznőnek adta ki, míg a szeretetházi alapítványt a debreczeni jótékony nőegylet kapta.

— **A kerületi betegsegélyző pénztár orvossai.** A debreczeni kerületi betegsegélyző pénztár a héten tartott ülésében a pénztár orvosaiul: Szotyori Nagy Kálmán, K. Szalay Béla, Szöllösy Béla és Gáspár Géza orvosdoktorokat választotta meg.

— **Megüresedett alapítványi helyek.** Debreczen sz. kir. városnak a Ludovika akadémiának két alapítványi helye megüresedett, valamint a Szilágyi Andaházy alapítvány hely is. A törvényhatósági bizottság fog intézkedni a helyek betöltésében.

— **Márczius 15. Debreczenben.** Debreczen szabad kir. város hazafias közönsége, mint minden évben, úgy az idén is fényesen megünnepelte a magyar nemzet ujjábredésének emléknapját. Az összes tanintézetek megtartották Márczius Idusát lelkesedéssel oltva a hallgatók és tanítványok szívébe a hazaszeretetet. Az ősrégi főiskola ifjusága a tanári karral együtt ünnepelte, s a többi intézetek is ünneppé avatták a Talpra magyar megszületésének évfordulóját. Maradjon is e nap minden igaz magyar szívében emlék mindörökre, míg nemzet él e hazán.

— **A Petőfi dalos egylet ünnepe.** A Petőfi dalos egylet, mely rövid fennállása óta életképességének annyi fényes jelét adta, Márczius 15-ikét az idén is megünnepelte hangversenyyel, társasvacsorával és reggelig tartó táncmulatsággal. Az Arany Bika díszterme zsufolásig megtelt ez alkalomra. A programm ügyesen volt összeállítva s a nagyközönség úgy az ifju dalos egylet precíz énekét, mint Varga Lajos dr. ügyész hazafias, mélyen átértzett művészi szaválását, valamint Kovácsy Kálmán mély tanulmányra valló felolvasását nagy tetszéssel fogadta. A hangverseny után közvacsora

volt, melyet *Lendlbauer* kitünő konyhája szolgált fel. *Komlóssy Arthur* főjegyző, a *Petőfi* dalos egyesület elnöke a tanács megjelent képviselőjét Király Gyula tanácsnokot és a közönséget köszöntötte fel, Vattay Géza nyug. fősztolgabíró, az egyesület alelnöke a hölgyekért emelt poharat, *Király Gyula* pedig a dalegyületet s annak nagyérdemű elnökét *Komlóssy Arthurt* éllette. Beszéltek még *Varga Lajos* dr. ügyész s többen, mely után a fiatalok tánczra perdült s a Magyarai testvérek pompás zenéje mellett reggelig maradt együtt.

— **Gyászünnep.** Folyó hó 20-ikán volt évfordulója ama napnak, melyen *Kossuth Lajos*, a nagy hontalan elhunyt idegen földön, távol nemzetétől, melynek életét áldozá. Az ország minden részében megülték e szomorú nap emlékeztét, a lélek könnyeivel és az ébredő természet virágaival borítva be a nagy idők vezérének sírját. Nálunk Debreczenben is megemlékeztek *Kossuth Lajosról* s a kollegiumban működő magyar irodalmi önképző társulat a főiskolai énekhar közreműködésével gyászünnepet rendezett, melyen igen sokan vettek részt. A gyásznének elhangzása után *Nánássy Lajos* teologus, a társulat elnöke szép megnyitót mondott, majd *Pirkler Ernő* joghallgató szavalt el *Takács Endre* joghallgatónak ez alkalomra írt remek ódáját. Az alkalmi beszédet *Nagy Lajos* teologus tartotta, melyen járó gondolatokkal rajzolva azt a nagy időt, midőn a félistenek a szabadságért küzdöttek. A főiskolai énekhar után *Baja Mihály* teologus szavalt el érzésekben gazdag «*A koldus honvéd*» ez. versét, majd a *Szózat* eléneklése után a kegyeletes ünnepség véget ért. Örvendünk, hogy ősrégi iskolánk hálás szívé, nemes ifjusága ilyen ünnepségek rendezésével «*régi fényét gyújt új szövétneket*», s gyakorlatban erősíti meg ama szavak igazságát, hogy csak az a nemzet érdemli meg a *pharoszi lángokat*, mely nagyjai emlékeztétet nemcsak a rideg márványba vési, hanem *nemzedék szívéből nemzedék szívébe adja át örök kincs gyanánt, örök birtokul.*

— **A jogász és tisztviselő-kör tisztújító közgyűlése.** A jogász és tisztviselő-kör, mely a munkában elfáradt tisztviselőknak második otthonává lett — f. hó 17-ikén tartotta meg *tisztújító közgyűlését.* Elnökké bernátfalvi *Bernáth Elemér* kir. táblai elnök, alelnökké *Lengyel Imre* ny. törvényszéki bíró és lovag *Dobieczy Sándor* MÁV. üzletvezető, titkárrá dr. *Szücs Géza* ügyvéd, pénztárossá *Zimmerman Gyula* főreáliskolai tanár, gazdává *Vattay Géza* ny. fősztolgabíró választattak meg egyhangulag. A kör évről-évre gyarapodik s ujonnan rendezett könyvtárában a legújabb irodalmi becsű művek feltalálhatók.

— **Ujtás az árvaházban.** A debreczeni jótékony nőegylet árvaházában f. hó 17-én árvauügyi bizottság ülést tartott *Veressné Szathmáry Teréz* urasszony elnöklésével. Napirendre került a nőegyleti árvaház valami utonmódon való kibővítése vagy kihasználása. Többféle terv merült fel. Voltak, kik a *cselédképző felállítását* sürget-

ték, ismét mások szegényebb ellátásu, középsorsu leányok neveltetésére *internátust* óhajtanának berendezni, végül az eszme is felmerült, vajon nem volna-e czél-szerű a jelenlegi hat osztály mellé még két osztályt szervezni s az intézetet *felsőbb leányiskolává* átalakítani. A bizottság egy szűkebb bizottságot küldött ki a részletek tanulmányozására *Veressné Szathmáry Teréz* urasszony elnöklésével. A bizottság munkálatát nem-sokára a nagy bizottság elé terjeszté.

— **Az árvaház jó híre.** A debreczeni jótékony nőegylet árvaházát tudvalevőleg *Hegedüs Sándorné*, kereskedelemügyi m. kir. miniszterünk neje ittléte alkalmával meglátogatta. Az ott tapasztalt mintaszerű vezetés nagyon megtetszett a miniszternének és legközelebb egy *árvát kért* az intézetből, *Veressné Szathmáry Teréz* urasszony a kegyelmes asszony óhajlását bejelentette a nőegylet választmányának és kiszemelte a küldendő árvát, kit e héten *Koncz Ákos* nőegyleti titkár személyesen vitt fel *Budapestre.*

A debreczeni zeneegylet. A debreczeni zeneegylet újra alakult, megnyerte elnökévé *Kenézy Gyula* drt. kinek neve és a művészet iránt érzett szeretete biztosítja az egyesület egészséges fejlődését. A zeneegylet tagja lehet minden művelt és illemes magaviseletű egyén. Alapító tagja lehet az egyesületnek, ki egyszer s mindenkorra *50 koronát*, pártoló tag, ki évenként *4 koronát* fizet. Eddig a következő pártoló tagok irták alá a kibocsátott ivateket: *Csucsy István, Benes Géza, Benes Gyula, Márkus Jenő, Blattner Gyula, Kontsek Géza, Kovács Károly, Németh József, Molnár Kálmán, Várady Károly, Koncz Ákos, Özv. Láposy Ferenczné urnő, Kovács József, Halász Ignác, Neumann ezég, Szaitz Sándor, Szabó Kálmán (aljegyző), Németh András, Medgyaszay Sándor, Bereczky Lajos, Dr. K. Szalay Béla, Leleszi Kovács Sándor, Mihalovits Jenő, Muraközy László, Péter Pál, Hauer Bertalan, Kontsek Kornél, Lestyán Adorján, Lamprecht Frigyes, Boczán Elemér, Körner Adolf, Kiss Albert, Dicsőfy József.* — Működő tagokul jelentkeztek: *Hunyadi János, Nyillasi Sándor, Bakos Kálmán, Dóczy Bertalan, Bogdán J., Nemezz Antal, Tóth István, Daróczy Ambrus, Lengyel József, Schwarcz Sámuel, Fekete József, Pesak Ferencz, Békési István, Nagy József, Csucsy István, Major János.* A zeneegylet legközelebb megalakul s megválasztja az igazgatóságot. Az elnök mellett mint titkár *Löv József*, a Debreczen s. szerkesztője működik.

— **Meghívó.** A debreczeni ev. ref főgymnasiun önképzőkör a főgymnasiumi ifjusági énekhar és zenekör közreműködésével márczius hó 24-ikén délelőtt 10 órakor, a collegium disztermében, a magyar nemzet újjászületésének 53-ik évfordulója alkalmából ünnepet rendez a következő műsorról: 1. A főgymnasiumi énekhar előadja a *Honfidal Sz. Nagy Józseftől.* 2. Az ünnepet megnyitja: Dr. *Gulyás István*, az önképzőkör felügyelő tanára. 3. *Erdei Károly* 8. o. t. *Petőfi* ez. ódáját sza-

valja: *Kiss Pál* VI. o. t. 4. A főgymnasiunai zenekar előadja *Ersfeld «Ballade»* cz. zeneművét. 5. *Nagy Sándor* 8. o. t. önképzőköri elnök alkalmi beszédet tart. 6. A főgymnasiunai zenekar előadja a *Rákóczy* indulót. 7. *Kovács József* 8. o. t. részletet ad elő *Petőfi Tündérralom* cz. költeményéből. 8. *Buzás Antal* 8. o. t. elbeszélést olvas fel. 9. A főgymnasiunai zenekar magyar nótákat ad elő *Mácsay Sándor* főiskolai tanár átíratában. 10. *Baróti István* 7. o. t. részletek szaval *Arany János «Nagyidai cigányok»* költeményéből. 11. *Madai Gyula* 7. o. t. előadja *Várad Antalnak Kun Lászlótól* megzenésített *Petőfi a Hortobágyon* cz. költeményét, kísérik *Tóth Emil* 7. o. t. zongorán; *Bodnár György* 7. o. t. czimbalmon és *Tökés Sándor* 7. o. t. hegedűn. 12. A főgymnasiunai énekkar előadja a *Szózatot*. A szép ünnepség lefolyásáról jövő számunkban részletes tudósítást hozunk.

— **Lapunk kis olvasóihoz.** A mai számtól kezdve új rovatot nyitottunk **Gyermek-világ** czímen. Kis olvasóinknak ezen rovatban minden héten írunk egy-egy mesét, melynek erkölcsi tanulsága lesz. Reméljük, hogy kis barátaink és barátnőink szívesen fogják olvasni a szebbnél-szebb meséket.

— **Az emigránsok utolsója.** A Rákóczi emigrációnak igen érdekes alakja volt *Kajdacsy Péterné, Kajdacsy Péter, Rákóczi Ferencz és Bercsényi Miklós* hű embere 1667-ben született Gömör vármegyében. Előbb Bercsényi Miklósnét szolgálta és a grófnő révén megnyerte *Bercsényi* bizodalmit is. Amint 1703-ban kiűtött a szabadságharcz, *Bercsényi* egy gyalogezred élére állt és *Kajdacsy* mint kurucz ezredes sok győzelmet aratott. Egyszer a németek elfogták, de valahogyan kiszabadult és újra fegyvert fogott. Mint *Bercsényi* udvarmestere a számkivetésbe is követte urát és 1712. óta egy galicziai kastélyban lakott, honnan később *Rodostóba* költözött, míg neje az *obesterné* Jarosláwban maradt, ahol az összes magyar emigránsok között mint utolsó halt meg 1757-ben.

— **A Kaszinó mozgalma.** A debreczeni *Kaszinó*, ez a társadalmi élet vezetésére hivatott testület, mint értesülünk a jövő hó elejével felolvasó estéket rendez. Mi évekket ezelőtt sürgettük a *Kaszinó* ez irányban való tevékenységét és valóban örvendünk, hogy e hatalmas, anyagi és szellemi erőben gazdag testület már ki is küldte ama bizottságot, mely a felolvasó esték rendezésére lesz hivatva. A kiküldött bizottság elnöke: *Tüdös János* dr. tagjai: *Kérészy Zoltán* dr. *Lovász János, Pákozdy Sándor, Miskolczy Lajos* és *Csóka Sámuel*.

A legjobb
gyártmányu zongor'a és pianinó

jutányos áron kapható,
javításokat és
hangolásokat
mérésékelt díj mellett
eszközöl.

Szendrő Sándor

DEBRECZEN,
Sz.-Anna-utca 3.

A nők joga.

— Dumas nézetei. —

Dumast tudvalevőleg sokszor kikérdezték, hogy mi a véleménye az asszonyok társadalmi szerepéről. E kérdésben Dumas a következő levelet intézte:

Asszonyom!

Az asszonyok jogáról való véleményemet már régen megalkottam s nyilvánosságra hoztam különféle irataimban. Azt szeretném, hogy a nők egyforma politikai és társadalmi jogokkal bírjanak a férfiakkal, miután költségeik is egyformák. Nem fizetnek-e ép úgy adót, mint a férfiak? S nem nyomorgatják-e őket is csak úgy, ha nem fizetnek?

Ha nem fizetik meg adósságukat, ha megsértik a kereskedői tisztességet, ha nem fizetik meg a boltbért, lefoglalják-e butoraikat, s eladják-e? Ha csipkét, vagy szalagot lop egy boltból, elviszik-e a rendőrbiztoshoz? Oly híres nőirókkal dicsekszünk, mint Mme de Sevigné, Mme de Stael, Mme Saud, s ne adnók meg neki azt a polgári és politikai jogokat, mit kocsisaik élveznek? Ugyanolyan nevelésben részesítjük a fiatal lányokat, mint a fiatal embereket, költséges liceumokat emelünk, hol professzorokká lesznek s hivatva lesznek fényt és igazságot deríteni a történelmi, közgazdasági, politikai és tudományos kérdésekre s mikor arra nyílik alkalom, hogy bemutatathatnák értelmük fokát, mikor választás van, akkor arra kérjük, hogy maradjanak szépen otthon s szavazzanak helyettük portásaik.

Hol van a nőnek az a híres szabadsága, a melyet a keresztényiség adott neki? A trobadurok azt állítják, hogy az asszonyok sokat vesztenének kecsességükből, ha új jogaikat gyakorolnák. A biziklizés persze kecsesebbekké teszi őket!

Némely tekintélyes ember azt mondhatná, hogy elfeledkezünk arról, miszerint a nők föl vannak mentve a katonai szolgálattól. De hiszen nincsenek fölmentve a gyermekek nemzése alól, a kik nélkül nem volna lehetséges háboru s nincsenek fölmentve attól, hogy gyermeküket ne kilenc hónapig hordozzák szívük alatt, ne táplálják s ne neveljék föl.

A nő oly tevékeny s gondolkodó teremtménye, kinek alakja s eredete ugyanaz, mint a férfié, csöpp eltéréssel, mely azonban az ő javára esik? Mint anyát, jegyest és leányt szent lénynek tartjuk? Oly kötelességeket s felelősséget rovnak rá, mint a férfiakra? Igen?

Akkor politikai s társadalmi tekintetben is tegyük egyenlővé a férfiakkal.

Valami a szappan történetéhez.

A szappan kereszténység-előtti időben nem fordul elő, mint-hogy egy azon korbéli írónál sem találunk róla határozott említést. E szó: szappan, az ó-testamentom német fordításában többször előfordul, (például *Jeremiás* síralmaiban: „És ha magadat lúggal mosnád, és sok szappant használnál is, mégis élém tűnnék rosszasadod, mondja az ur”, — és *Malachiás* prófétánál, a ki felkiált, hogy akképpen leszen ő az uré, mint a tűz az aranyművesé s a szappan a mosónőé!), azonban többszörösen ki van mutatva, hogy az eredeti szövegben előforduló héber szó: *borith*, melyet Luther szappannak fordított, éppen nem szappant, hanem hamuzsirt vagy sziksót jelent.

Egyik legrégebbi mosó- és fürdő-jelenet, melynek leírását bírjuk, bizonyára az, melyet *Homér* beszél el a phaekusok földjéről szólván, *Odisszeájának* II. könyvében. Az agg világtalan költő szokásos pontossággal és hűséggel adja elő a módot, melylyel Nausikaát, a szépséges király-leányt, anyja fölszerelé, midőn szobaleányaival a sebes folyamra mosni ment; kapott anyjától erősítő ételt és üdítő bort, illatos olajat is, melylyel kenekedjék, hanem szappant, azt nem kapott. A homéri szép hölgyek, még ha királyleányok voltak sem ismerték tehát e hathatós szert.

A dieső hősök, midőn látogatóba mentek, gazdáik által, még mielőtt nevüket kérdezték volna, fürdőbe vezettettek. Ott meg lőnek mosdatva, s illatos olajjal szépen megkenve, de fürdésöknél még királyok sem használtak és királyok házáinál sem szappant, máskülönben *Homér*, ki semmiről, még a legjelentéktelenebb tárgyakról sem szokott megfélemleni, ezt is feljegyezte volna.

Az első határozott tudósítást ezen oly szükséges és fontos tisztító-szerről *Pliniusnál* találjuk, tehát oly korban, mely már keresztény számításunk időszakába esik, mert *Plinius* tudvalevőleg *Krisztus* után élt, a mennyiben Kr. u. 79-ik évben halt meg, midőn a *Vezuv* lávakitörése, melyet tudományos szempontból közelről akart megvizsgálni, eltemette. Szerinte a szappan fagygyuból és hamuból — és pedig leginkább kecske-fagygyuból és csefa-hamuból, — készült. Hogy valami nagy elterjedésben nem részesült és nagy tömegekben előállítva nem volt, már csak onnan is lehet gyanítani, hogy a kecske-faggyu a természetnek nem azon adományaihoz tartozik, melyeket nagyon bőkezűen osztogat; még ha megengedni akarjuk is, hogy azon kor szappan-gyártói is használtak kecske-faggyu helyett olyas valamit is, mely sohasem származott kecskétől: épen, mint napjainkban szörnyű pusztításokat vinnének véghez az illatszergyárosok az oroszánok és medvék közt, ha mindaz, a mit oroszán- és medve-zsír gyanánt árulnak, csakugyan oroszán- és medve-zsír volna! *Plinius* már különbséget tesz a lágy és kemény szappan közt, s ez utóbbit galliai találmánynak mondja; e szerint *Franciaország* volna e közhasznu szernek eredeti hazája. Mindazáltal ugyanazon időben már *Németországban* is szélfire használatban volt és pedig — csudálatosképen! — inkább a férfiaknál, mint a nőknél. Ez első perczben hihetlennék látszó állítmány alapot nyer azon körülményben, hogy ott és akkor a szappammal nem — mostani rendeltetéséhez képest — mosásra, hanem ékítésül, hajkenőcs gyanánt, éltek, és hogy akkori divat szerint a férfiak hajukat hosszú vastag fonatokban vállakra eresztették, vagy apró bodor fürtökben hordák, mint a hogy az *Titus* császár épen maradt arezképén látható (vagy, mint a hogy hölgyeink pár évtized előtt viselék!), míg a nők hajukat egy kontyba, az ugynevezett „görög-csomó”-ba kötve tüvel vagy valami fésű-neművel szorosan fejükhöz tűzték. Akkoriban e szappan-kenőcsöt különféle festőszerekkel is vegyítették, leginkább sárga érczmasszal, mely a hajnak sárga arany-színt adott; ezt még a rómaiak is úgy kedvelték, hogy veres álhajat hordtak, csakhogy a szőke német férfiak és nők gazdag hajékségét utánozzák.

Arra a czéla tehát, a melyre most szolgál, t. i. a test és ruhák mosására, szóval a tisztításra, az ókor emberei által még a kereszténység első idejében sem használtatott a szappan. Helyette leginkább iszapos földet, az ugynevezett csapóföldet és szappanfélé nedvű növényeket (szappanfűvet, strudiomot, falborsot — stb.), azonkívül lugot, hamuzsirt és szódát használtak test- és ruhamosásra. Különböző írők tanúsága szerint még bálványisteneiket is luggal mosták; tehát még az istenek is irigyelhetik tőlünk e hatalmas tisztító-szert, mely helyett luggal és hamuzsirrall kellett megelégedniök.

Szerkesztői posta.

M. F. A tehetségnek igaz jelét látjuk a beküldött poemában. Csakis annyi kifogásunk van, hogy erős vonatkozás van benne, amit abban szeretnénk, ha félremagyaroznának. Kibővítve maga a tartalom egy tárczazikkelyben megjelenhetnék, természetesen prózában. Méltóztassék ezt átalakítani ily formán s szívesen közöljük. Különbön is rengeteg sok verset kapunk, de a mi közönségünk — bizony bevalljuk — jobban szereti a prózát. A verset e hó végéig megőrizzük, méltóztassék vele rendelkezni.

V. P. Kisujszállás. Aggódom vajon levelem megérkezett-e. Amit abban írtam róla, való igaz az utolsó betűjéig.

B. G. Kisujszállás. Lapunk azért nem jelent meg márczius 3-ika óta, mivel egy negyedben csak 13, s így évenként összesen csak 52 számot adhatunk. Ami elmaradt, kipótoljuk ünnepi számunkban. Üdv.

Dr. P. Gy. Kérünk ismét egy pár jó dolgot.

Dr. I. Valami szép dolgot a művészetéről! Ki annyit tud, ne hagyjon el bennünket.

T. I. Arad. Irok a napokban hosszabb levelet.

F. I. Sinatelep. Részvétellel hallottuk betegségedet, s örülünk, hogy állapotod jóra fordult. Itt a tavasz, melynek verőfényében szeretettel várunk.

Ida. A körmököt úgy tarthatjuk tisztán, ha gyakran mossuk langyos szappanos vízzel és kis finom kefével naponként megdörzsöljük. A körömház alatt levő bőrt gondosan le kell simítani és a körömházra lerakódó bőrképződményeket egy alkalmas eszközzel letolni. Ha a körömházak romlanak, méltóztassék orvoshoz fordulni.

Godd. A *Makkabeusok végnapjai* cz. novelláját nem közölhetjük. Tartozunk olvasóink iránt annyi figyelemmel, hogy idegrendszerüket és álmukat ne zavarjuk. Ön novellájában tizenkét öldöklést vísz végbe olyan hidegvérrel, mintha esírkékről volna szó. És a legesodálatosabb az Ön novellájában az, hogy a hős dinamittot gyújt meg szájában s harmadnap vígan pipázik a *Aeol* hajó árbockosarában. De eltekintve ettől a rettenetes mesétől, mely két munkatársunkat tett munkaképtelenné, oly hadilábon áll Ön a helyesírással, hogy azt kell hinnünk, miszerint Ön nagy beteg. Forduljon egy orvoshoz és mondjon le örökre az írásról. Ha azonban egyiket sem hajlandó megtenni, legalább minket ki-méljen meg sületlen novelláitól.

Kétkedő. Senkit sem szabad gyűlölni. Gyűlölet a gyöngék tulajdona. Eppen azzal győzze meg roszakaróit, hogy mutasson irántuk szeretetet, igaz, hogy ez nehéz dolog, de végtelen sok lelki fájdalmától menti meg az embert.

I. B. országygy. képv. Budapest. Ünnepi számunkba légy kegyes egy szép verset küldeni. *Endrődi Sándor dr.* még mindig hallgat.

TARTALOM: Jövel szép természet. — Összeomlott világ. Irta: Konecz Akos. — Furesaságok. — A kollégium becsületért. Irta: P. Gy. — Rajzok a szabadságharcz idejéből. Irta: Balogh Imre. — Anya és leány. — Ha egy kalitba. Irta: Szilágyi Imre. — A váratlan megoldás. Fordította: Fluck Jolán. — Gondolatok. — Színház, művészet. — Gyermekevilág. — Heti hírek. — A nők joga. — Valami a szappan történetéhez. — Szerkesztői posta.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában, Debreczen.